

นายมนต์ชัย น้อยฤทธิ์

วันเข้างาน 16 พฤษภาคม 2521

1 ต.ค.51 - 14 ต.ค.57 หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน สำนักนโยบายแผนและงบประมาณ

15 ต.ค.57 - 30 มิ.ย.58 ผู้อำนวยการสำนักทรัพยากรมนุษย์

1 ก.ค.58 - 1 ต.ค. 58 ผู้อำนวยการสำนัก ประจำ สำนักนวัตกรรมไม้เศรษฐกิจ

2 ต.ค.58 - 29 ธ.ค.58 ผู้อำนวยการสำนักวิจัยพัฒนาและสารสนเทศ

30 ธ.ค.58 - 30 มิ.ย.60 ผู้อำนวยการสำนักนวัตกรรมไม้เศรษฐกิจ

1 ก.ค.60 - ปัจจุบัน ผู้อำนวยการสำนัก ประจำสำนักนวัตกรรมไม้เศรษฐกิจ

24 มีนาคม 2560

ผมเข้าทำงานที่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2521 หลังจากที่ได้รับจบ วท.บ. (วนศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้เพียง 1 เดือน เหตุที่มุ่งมาทำงานที่นี่เพราะ ในระหว่างการศึกษา มีอาจารย์พิเศษท่านหนึ่งซึ่งดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการ อ.อ.ป. (อำนวยการ คอวนิช ภายหลังคือ ศาสตราจารย์ ดร.) ท่านมักพานิสิตไปศึกษาดู การกิจของ อ.อ.ป. เช่น การทำไม้ออกจากป่าสัมปทาน การล่องแพ การปลูกสร้างสวนป่า ตลอดจนโรงเลื่อยโรงงานของอ.อ.ป. ทำให้ได้ศึกษาวิชาการป่าไม้ครบวงจร ถ้าได้ทำงานที่ อ.อ.ป. คงได้ใช้ความรู้อย่างเต็มที่

ด้วยเวลาประมาณ 1 เดือน ของกระบวนการรับเข้าทำงาน ผมได้เริ่มงานในตำแหน่งพนักงานจ้างทดลองงาน (ระดับ 2) ที่งานสวนป่าคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ แต่พนักงาน คนงาน รวมทั้งชาวบ้านจะสถาปนาให้เป็นผู้ช่วยฯ จะเห็นว่าคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ซึ่งขณะนั้นในท้องถิ่นมีไม่มากนัก ทำให้เราต้องขวนขวายหาความรู้เพื่อนำมาใช้ปฏิบัติงาน ทั้งจากตำรา และภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อมิให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของสถาบัน ซึ่งการปลูกสร้างสวนป่าทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่งเริ่มต้น พนักงานต้องเรียนรู้ร่วมกับคนงาน เรียนไปทำไปจนในใช้งานได้ รวมกับที่ อ.อ.ป. สนับสนุนอย่างจริงจัง ครบทุกปัจจัย ไม่ว่า เงิน คน อุปกรณ์ และการจัดการสวนป่าจึงเริ่มตั้งหลักปักฐานได้ โดยเฉพาะชุมชนรอบสวนป่าที่ อ.อ.ป. ชักชวนมาเป็นสมาชิกหมู่บ้านป่าไม้ มีส่วนร่วมในการก่อตั้งสวนป่าด้วย เพราะเป็นทั้งแรงงานและเกราะคุ้มกันให้กับสวนป่า

การเริ่มต้นชีวิตการทำงานของผมนับว่าโชคดีกว่าเพื่อนหลายๆคน เพราะผมได้หัวหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องมวลชนสัมพันธ์ มีความเห็นอกเห็นใจชาวบ้าน เมื่อชักชวนมาอยู่ด้วยกันมิได้ทอดทิ้ง ไปติดต่องานครวใจหากลับจะมีเมล็ดไม้ กล้าไม้ มาฝากสมาชิกหมู่บ้านป่าไม้ ส่งเสริมให้ปลูกเป็นรายได้เสริมจากการทำไร่และเป็นแรงงาน จึงทำให้การจัดตั้งหมู่บ้านป่าไม้ในปีนั้นมีสมาชิกถึง 80 ครอบครัว ปีต่อมาก็มีโรงเรียนสำหรับลูกหลานสมาชิก ซึ่งปัจจุบันยังเปิดสอนอยู่ ในขณะที่โรงเรียนของสวนป่าแห่งอื่นปิดตัวลง เนื่องจากนักเรียนมีน้อยกว่าเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ

ปลายปี 2524 เกิดวิกฤตขนาดหนักในวงการสวนป่า โดยเฉพาะสวนป่าทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นสวนป่าที่ปลูกแทนบริษัทจังหวัดทำไม้เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากบริษัทจังหวัดทำไม้ต้องการปลูกป่าทดแทน อ.อ.ป. แก้ววิกฤตนี้ด้วยการลดเป้าหมายพื้นที่ปลูกลงครึ่งหนึ่ง (จากเดิมปีละ 1,000 ไร่

เหลือ 500 ไร่ต่อสวนป่า) กำลังคน เครื่องจักรกลและยานพาหนะ ลดลงด้วยตามสัดส่วน พนักงานถูกโอนย้ายไปปฏิบัติงานด้านการทำไม้ โดยเฉพาะการทำไม้บริเวณที่จะสร้างเขื่อนเขาแหลม (ปัจจุบันชื่อเขื่อนวชิราลงกรณ์) บางส่วนไปประจำส่วนทำไม้ (ออป.เขตในปัจจุบัน) ผมประจำส่วนทำไม้ขอนแก่น นโยบายดังกล่าวส่งผลให้ อ.อ.ป. ขยายพื้นที่สวนป่าได้น้อยลงจนไม่สามารถขยายได้อีก ในขณะที่ชาวบ้านบุกรุกป่ามากขึ้นรวมทั้งพื้นที่ซึ่ง อ.อ.ป. เตรียมไว้สำหรับปลูกป่าด้วย

กลางปี 2525 ผมได้ย้ายไปอยู่สวนป่ามัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่นในตำแหน่งพนักงาน(ระดับ 3) รักษาการแทนหัวหน้างาน พนักงานที่ต้องย้ายไปปฏิบัติงานด้านการทำไม้ได้ ทอยยกกันกลับมาเรื่อยๆ เพื่อฟื้นฟูสภาพสวนป่า ภายใต้สภาพขาดแคลนทุกอย่าง ตั้งแต่ตำแหน่งหัวหน้างาน ซึ่งคนเดิมหอบหิ้วไปด้วยคนที่รักษาการแทนต้องเป็นพนักงานสวนป่า (ระดับ 3) ประมาณ 10 ปี จึงได้รับแต่งตั้ง ขาดแคลนทั้งยานพาหนะและเชื้อเพลิงต้องใช้รถสาธารณะ เช่น รถเมล์ รถไฟแทน

ปี 2533 อ.อ.ป. ได้รับมอบสวนป่าที่ปลูกตามเงื่อนไขสัมปทานของบริษัทจังหวัดทำไม้ มาดูแลสืบเนื่องมาจาก การปิดป่าสัมปทาน ส่งผลให้ในปี 2534 มีการปรับโครงสร้าง อ.อ.ป. จึงมีตำแหน่งหัวหน้างานเพียงพอให้หัวหน้าสวนป่าที่รักษาการอยู่ จึงได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้างานกับเขาด้วย แล้วโยกย้ายเป็นหัวหน้าสวนป่าหลายแห่ง จนถึงปี 2540 ยุติหน้าที่หัวหน้างานสวนป่าที่สวนป่าสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ไปเป็นหัวหน้างานแผนงานและสถิติที่ฝ่ายอุตสาหกรรมไม้ภาคกลาง ซึ่งขณะนั้นมีสำนักงานอยู่ที่โรงเลื่อยไม้ไทย เกียกกาย โดยเป็นหน่วยงานนำร่องในการรวมธุรกิจป่าไม้และอุตสาหกรรมไม้ไว้ด้วยกัน และยังมีส่วนธุรกิจบริการซึ่งมีภารกิจรับจ้างปลูกป่า และให้บริการเป็นที่ปรึกษาด้วย

อ.อ.ป. ได้นำระบบการจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืนตามแนวทาง FSC (Forest Stewardship Council) มาใช้ที่สวนป่าเขากระยาง จังหวัดพิษณุโลก และสวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จนได้รับการรับรองเป็นแห่งแรกของประเทศไทย ซึ่งผมร่วมอยู่ในคณะทำงานนี้ด้วย ในขณะเดียวกันกับสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) ทดลองใช้ร่างมาตรฐานการจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน (มอก.14061) เห็นว่า อ.อ.ป. น่าจะเป็นที่ปรึกษาตามโครงการนี้ได้ ผมจึงอยู่ในคณะที่ปรึกษารับจ้างดังกล่าว ทำเงินให้ อ.อ.ป. หลายล้านบาท

การที่มีส่วนร่วมในการนำระบบการจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืนมาใช้ในสวนป่าของ อ.อ.ป. เป็นงานที่ผมภูมิใจแม้คนใน อ.อ.ป. จะไม่เห็นด้วย เพราะเราชอบทำงานตามความเคยชิน ตามทักษะและความชำนาญส่วนตัว ไม่ชอบการทำงานตามคู่มือ หรือ ขั้นตอนการดำเนินงาน ทำให้ตรวจสอบ ติดตามและวัดผลได้ยาก ส่งผลให้มีการพัฒนาน้อย หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนเคยเติบโตเป็นสำนักและค่อยๆ เล็กลงเป็นเพียงส่วนจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืนในปัจจุบัน อ.อ.ป. ควรใช้จุดแข็งในเรื่องนี้หารายได้ชดเชยจากเนื้อไม้ น้ำยางพารา หรืออุตสาหกรรมไม้ซึ่งแข่งขันกับเอกชนได้ยาก หรือมีข้อห้ามเรื่องการแข่งขัน ก่อนที่เรื่องการจัดการสวนป่าตามมาตรฐานสากลจะถึงจุดอิมิตัว โดยการฝึกพนักงานให้มีความรู้ในงานอย่างจริงจังจนสามารถเป็นที่ปรึกษาหรือถ่ายทอดความรู้ได้ นอกจากนี้ควรส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมให้ อ.อ.ป. หารายได้ในอนาคต

ในปี 2548 รัฐบาลได้จัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลงประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจกับ อ.อ.ป. ได้เสนอให้ การจัดการสวนป่าให้ได้ตามมาตรฐานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน เป็นตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของ อ.อ.ป. โดยที่กทกเอาเองว่า สวนป่าของ อ.อ.ป. ได้รับการรับรองตามมาตรฐานสากล (FSC) จำนวน 2 แห่ง อ.อ.ป. รับจ้างเป็นที่ปรึกษาให้ สมอ. วางระบบการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน ให้สวนป่าเอกชน และของ อ.อ.ป. เองก็หลายสวน มาตรฐานที่ใช้เป็นมาตรฐานของ อ.อ.ป. เอง การตรวจรับรองก็เป็นคนของ อ.อ.ป.เอง เพียงแต่มีบุคคลภายนอกมารับรองอีกครั้งเท่านั้น น่าจะเป็นตัวชี้วัดที่ทำคะแนนได้เต็ม แต่ผลการดำเนินงานหาเป็นเช่นนั้นไม่ ในปีแรกเป้าหมายให้สวนป่าผ่านการรับรอง 50 แห่ง ปรากฏว่าผ่านการรับรอง 38 แห่ง ปี 2549 ผ่านการรับรอง 32 แห่ง เป้าหมาย 50 แห่ง เช่นกัน เนื่องจากต้องการทำตามหลักการ ซึ่งไม่สอดคล้องกับนโยบายจึงต้องย้ายไปอยู่ ส.นผ. ตั้งแต่ปี 2550 เป็นหัวหน้าส่วนนโยบายและแผน ต่อด้วยหัวหน้า ฝ่ายนโยบายและแผน จนถึงปี 2557 แผนของ อ.อ.ป. ทำตามหลักวิชาทุกอย่างไม่อายุใครในกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่การนำแผนไปปฏิบัติและการติดตามประเมินผล มักไม่ค่อยจริงจังเท่าไร ใครทำไม่ได้ตามแผนก็จะอ้างดินฟ้าอากาศในเบื้องต้นและได้ความดีความชอบพิเศษในเบื้องปลาย ในระหว่างที่อยู่ ส.นผ. อ.อ.ป. มีนโยบายให้มีการคัดสรรหรือสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนัก ผมจึงเข้า คัดสรรทุกตำแหน่งที่มีคุณสมบัติ ต้องการลองวิชาและทำตามหลักการของงานบริหารบุคคล แต่ไม่ค่อยมีผู้เข้า แข่งขันด้วย เนื่องจากคิดว่า อ.อ.ป. ไม่ได้จริงจังในเรื่องนี้หรือการแต่งตั้งดีกว่า ผมจึงได้อันดับหนึ่ง (เข้าแข่งขันคนเดียว) หลายหน่วยงาน เช่น ส.นผ. ส.ทผ. และ ส.ตส. จะด้วยความอาวุโสหรือหาคนอื่นไม่ได้ ผมจึงได้เป็น ผอ.ส.ทผ. ในปี 2557 แต่เป็นได้เพียง 9 เดือน แล้วไปประจำ ส.ศ. 3 เดือน เป็น ผอ.ส.วส. 3 เดือน จึงได้เป็น ผอ.ส.ศ. ตั้งแต่เดือน มกราคม 2559 จนต้องออกจากงานเพราะเกษียณอายุในปี